

MACMILLAN CANCER SUPPORT

Paclitaxel and Carboplatin_until Oct
2025_English: Polish

Paklitaksel i karboplatyna

Paklitaksel i karboplatyna są stosowane w leczeniu różnych nowotworów, w tym płuc, jajnika, macicy i szyjki macicy.

Paklitaksel i karboplatyna

Paklitaksel i karboplatyna stosowane są w leczeniu raka płuc, jajnika, macicy i szyjki macicy. Niekiedy lek ten może być także stosowany w leczeniu innych nowotworów. Podane tutaj informacje o paklitakselu i karboplatynie najlepiej czytać w połączeniu z naszymi ogólnymi informacjami o chemioterapii i rodzaju nowotworu, na który cierpi dana osoba.

Lekarz onkolog objaśni tę metodę leczenia oraz związane z nią możliwe skutki uboczne, zanim pacjent wyrazi zgode na jej zastosowanie.

Więcej informacji na temat leczenia

Niniejsze informacje są aktualne w momencie ich publikacji. Niekiedy jednak między kolejnymi redakcjami niniejszej broszury wiedza na temat opisanego tutaj leczenia lub jego skutków ubocznych może ulec zmianie.

Jeżeli pacjent potrzebuje więcej informacji na temat opisanego tutaj leczenia, może porozmawiać ze swoim zespołem onkologicznym. Można też wejść w witrynę elektronicznego Kompendium Leków (electronic Medicines Compendium, eMC), w której znajdują się ulotki informacyjne dla pacjentów (patient information leaflet, PIL) na temat poszczególnych leków.

Sposób podawania paklitakselu i karboplatyny

Paklitaksel i karboplatynę podaje się na oddziale chemioterapii w trybie ambulatoryjnym lub podczas pobytu w szpitalu. Lek podaje pielęgniarka specjalizująca się w chemioterapii.

Zazwyczaj podczas leczenia pacjent spotyka się z:

- onkologiem,
- pielęgniarką specjalizującą się w chemioterapii lub pielęgniarką specjalistą,
- specjalistą farmaceutą.

W niniejszej broszurze osoby te nazywamy odpowiednio: lekarzem, pielęgniarką lub farmaceutą.

W dniu podania każdego leku lub wcześniej pielęgniarka albo pracownik laboratorium pobiera od pacjenta próbkę krwi. Robi się to, aby sprawdzić, czy przyjęcie chemioterapii jest dla pacjenta bezpieczne.

Przed rozpoczęciem chemioterapii pacjent odbywa rozmowę z lekarzem, pielęgniarką lub farmaceutą. Rozmowa dotyczy wyników badania krwi oraz samopoczucia pacjenta. Jeśli wyniki badania krwi są prawidłowe, zespół farmaceutyczny przygotowuje leki przeciwnowotworowe.

Przed rozpoczęciem leczenia pacjent może także otrzymać sterydy w postaci zastrzyku. Sterydy mogą być również podane dzień wcześniej, w postaci tabletek. Ważne jest, aby przyjmować leki dokładnie według wskazówek lekarza lub pielęgniarki. Jeśli z jakiegokolwiek powodu pacjent nie przyjmie leków, należy powiadomić o tym lekarza lub pielęgniarkę.

Zazwyczaj przed chemioterapią pielęgniarka podaje pacjentowi leki przeciwwymiotne (antyemetyczne). Pacjent otrzymuje także leki, których zadaniem jest pomoc w zapobieżeniu wystąpienia reakcji alergicznej.

Leki chemioterapeutyczne mogą być podawane przez:

- kaniulę – krótką, cienką rurkę wprowadzoną przez pielęgniarkę do żyły w ramieniu lub dłoni,
- cewnik centralny – cienką rurkę wprowadzoną podskórną do żyły w klatce piersiowej,
- cewnik centralny wprowadzony obwodowo – cienką rurkę wprowadzoną do żyły w ramieniu, a stamtąd do żyły w klatce piersiowej,
- wszczepialny port (port naczyniowy) – dysk umieszczony pod skórą w klatce piersiowej lub ramieniu i prowadzący do żyły w klatce piersiowej.

Schemat chemioterapii

Zazwyczaj chemioterapia jest stosowana w serii kilku cykli leczenia przez okres kilku miesięcy. Lekarz, pielęgniarka lub farmaceuta wyjaśnią pacjentowi, jak prowadzone będzie leczenie. Czas trwania każdego cyklu zależy od rodzaju nowotworu. Pacjent może otrzymać kopię planu leczenia w celu zabrania jej do domu.

Skutki uboczne

Opisujemy tutaj najczęściej występujące skutki uboczne leczenia. Przedstawiamy również niektóre z rzadziej pojawiających się skutków ubocznych.

U pacjenta mogą wystąpić niektóre z opisanych tu skutków ubocznych, jednak mało prawdopodobne jest, że wystąpią u niego one wszystkie. Pacjent może doświadczyć pewnych skutków ubocznych, również tych rzadziej występujących, których tu nie wymieniono.

O zaobserwowanych skutkach ubocznych należy zawsze poinformować lekarza, pielęgniarkę lub farmaceutę. Mogą oni:

- przepisać leki, które pomogą ograniczyć niektóre ze skutków ubocznych,
- udzielić informacji na temat łagodzenia skutków ubocznych.

Ważne jest, aby przyjmować leki ściśle według zaleceń. Dzięki temu jest bardziej prawdopodobne, że będą skuteczne.

Poważne i zagrażające życiu skutki uboczne

Niektóre metody leczenia nowotworów mogą mieć poważne skutki uboczne. Czasami mogą być one zagrożeniem dla życia. Lekarz, pielęgniarka lub farmaceuta może wyjaśnić ryzyko wystąpienia takich skutków ubocznych u danej osoby.

Kontakt ze szpitalem

Lekarz, pielęgniarka lub farmaceuta przekaże pacjentowi całodobowe numery do szpitala. Jeśli pacjent poczuje się źle lub będzie potrzebować porady, może zadzwonić pod podane numery o dowolnej porze dnia lub nocy. Należy zapisać te numery w telefonie lub trzymać je w bezpiecznym miejscu.

Skutki uboczne występujące podczas leczenia

Niektóre osoby mogą doświadczać skutków ubocznych w trakcie chemioterapii lub krótko po jej zakończeniu.

Reakcja alergiczna

Niektórzy pacjenci wykazują w trakcie leczenia reakcję alergiczną na opisane tutaj leki. Przed rozpoczęciem leczenia pacjent otrzymuje leki, które zapobiegają reakcji alergicznej lub ją ograniczają.

Niektóre z możliwych objawów reakcji alergicznej:

- uczucie gorąca lub rozpalenie widoczne na twarzy,
- dreszcze,
- świąd,
- wysypka na skórze,
- zawroty głowy lub nudności,
- ból głowy,
- uczucie duszności lub świszczący oddech,
- obrzęk twarzy lub ust,
- ból pleców, brzucha lub w klatce piersiowej.

W trakcie leczenia pielęgniarka kontroluje stan pacjenta pod kątem ewentualnych oznak reakcji alergicznej. Jeśli pacjent poczuje się źle lub wystąpi u niego którykolwiek z powyższych objawów, powinien niezwłocznie poinformować o tym pielęgniarkę. W przypadku wystąpienia reakcji alergicznej personel medyczny może szybko wdrożyć odpowiednie leczenie.

Czasami reakcja występuje kilka godzin po zabiegu. W razie wystąpienia powyższych objawów lub złego samopoczucia po przyjeździe do domu należy natychmiast skontaktować się ze szpitalem, dzwoniąc pod podany całodobowy numer telefonu.

Wyciek leku poza żyłę

Lek może wyciekać poza żyłę. W takim przypadku może dojść do uszkodzenia tkanki otaczającej żyłę. Nazywamy to wynaczynieniem. Do wynaczynienia dochodzi rzadko, ale jeśli już to się stanie, istotne jest niezwłoczne podjęcie odpowiednich działań. Należy natychmiast poinformować pielęgniarkę, jeśli występuje pieczenie, ból, zaczerwienienie lub obrzęk wokół żyły.

Ból wzdłuż żyły

Opisane tutaj leczenie może powodować ból:

- w miejscu podania kroplówki (infuzji),

- wzdluz zyly.

Jeśli pacjent odczuwa ból, powinien niezwłocznie poinformować o tym pielęgniarkę. Może ona skontrolować stan miejsca podania leku. Lek można podawać wolniej lub przepłukać to miejsce większą ilością płynu w celu zmniejszenia bólu.

Częste skutki uboczne

Ryzyko infekcji

Opisany tutaj lek może zmniejszyć liczbę krwinek białych. Komórki te zwalczają infekcje. Jeśli liczba krwinek białych jest niska, zwiększa się podatność na infekcje. Niski poziom krwinek białych to tzw. neutropenia.

Gdy poziom krwinek białych jest niski, infekcja może okazać się bardzo poważna. W przypadku wystąpienia infekcji należy jak najszybciej przystąpić do jej leczenia. Jeśli u pacjenta wystąpi którykolwiek z poniżej wymienionych objawów, powinien on natychmiast skontaktować się ze szpitalem, dzwoniąc pod całodobowy numer telefonu:

- temperatura powyżej 37,5°C,
- temperatura poniżej 36°C,
- złe samopoczucie, nawet przy prawidłowej temperaturze ciała,
- objawy infekcji.

Objawy infekcji to między innymi:

- dreszcze i drżenie,
- ból gardła,
- kaszel,
- duszności,
- biegunka,
- konieczność częstego oddawania moczu lub dyskomfort w trakcie oddawania moczu.

Ważne jest, aby postępować zgodnie z wszelkimi zaleceniami zespołu onkologicznego.

Poziom krwinek białych zazwyczaj wraca do normy przed kolejnym podaniem leku. Przed kontynuacją chemioterapii pacjent zostaje poddany badaniu krwi. Jeśli poziom krwinek białych jest niski, lekarz może nieznacznie opóźnić podanie leków do czasu podwyższenia się poziomu tych krwinek.

Pacjent może otrzymać lek o nazwie G-CSF. Pobudza on organizm do wytwarzania większej liczby krwinek białych. Przyjmuje się go w postaci zastrzyku podskórnego.

Sinienie i krwawienie

Opisane tutaj leczenie może prowadzić do zmniejszenia liczby płytek krwi. Płytki krwi to komórki, które biorą udział w krzepnięciu krwi.

Jeśli liczba płytek krwi jest niska, łatwiej mogą pojawiać się siniaki lub krwawienie. Pacjent może

doświadczyc takich objawów jak:

- krwawienie z nosa,
- krwawienie z dziąseł,
- obfite miesiączkowanie,
- krew w moczu lub stolcu,
- drobne czerwone, brązowe lub fioletowe plamki, które mogą wyglądać jak wysypka – może to być trudne do stwierdzenia u osób z czarnym lub brązowym kolorem skóry.

Należy natychmiast skontaktować się ze szpitalem, dzwoniąc pod podany numer całodobowy, jeśli u pacjenta wystąpią siniaki lub krwawienie z niewyjaśnionej przyczyny. Może być konieczne podanie kroplówki w celu dostarczenia pacjentowi dodatkowych płytek krwi. Nazywa się to transfuzją płytek krwi.

Anemia (niski poziom krwinek czerwonych)

Opisane tutaj leczenie może zmniejszyć liczbę krwinek czerwonych. Krwinki czerwone transportują tlen po całym organizmie. Jeżeli liczba krwinek czerwonych jest niska, nazywa się to niedokrwistością (anemią). Pacjent może doświadczać:

- wyraźnego spadku energii,
- braku tchu,
- zawrotów głowy.

Jeśli u pacjenta wystąpią wyżej wymienione objawy, powinien on natychmiast skontaktować się ze szpitalem, dzwoniąc pod całodobowy numer telefonu. Pacjent może wymagać leczenia anemii. W razie znacznej anemii może zaistnieć potrzeba podania mu kroplówki uzupełniającej poziom krwinek czerwonych. Nazywa się to transfuzją krwi.

Nudności

Lekarz, pielęgniarka lub farmaceuta przepisze leki przeciwwymiotne, aby zapobiec występowaniu nudności lub je ograniczyć. Leki należy przyjmować ściśle według zaleceń, nawet jeżeli nie odczuwa się nudności. Łatwiej jest zapobiegać nudnościom niż je leczyć.

W razie odczuwania nudności należy często pić płyny małymi łykami i regularnie spożywać niewielkie porcje jedzenia. Ważne jest, aby przyjmować wystarczającą ilość płynów. Jeśli w dalszym ciągu odczuwa się nudności lub wymiotuje się raz lub dwa razy na 24 godziny, należy jak najszybciej skontaktować się ze szpitalem, dzwoniąc na podany numer całodobowy. Jego personel udzieli porad w tym zakresie. Może też zmienić lek przeciwwymiotny. W razie odczuwania nudności należy powiadomić o tym personel.

Wypadanie włosów

Zazwyczaj wszystkie włosy na głowie wypadają. Brwi, rzęsy oraz inne owłosienie na ciele również mogą wypaść lub przerzedzić się. Zazwyczaj wypadanie włosów zaczyna się po pierwszym lub drugim cyklu leczenia.

Chłodzenie skóry głowy to sposób na obniżenie temperatury tego obszaru skóry, co pomaga ograniczyć utratę włosów. Pielęgniarka poinformuje pacjenta, czy ta metoda może okazać się skuteczna w jego przypadku.

Istnieją różne sposoby maskowania utraty włosów. Pielęgniarka może przekazać informacje na temat radzenia sobie z wypadaniem włosów. Należy pamiętać, aby chronić skórę przed słońcem. Na skórę głowy należy stosować krem z filtrem o wskaźniku ochrony nie mniejszym niż 30 SPF. Można też zakrywać głowę czapką lub chustką.

Utrata włosów jest zazwyczaj tymczasowa. Włosy zazwyczaj odrastają po zakończeniu leczenia. W bardzo rzadkich przypadkach włosy mogą nie odrosnąć lub mogą być cieńsze niż przed terapią. Jeśli pacjenta to niepokoi, powinien porozmawiać o tym z lekarzem, pielęgniarką lub farmaceutą.

Ból brzucha

Pacjent może odczuwać ból lub dyskomfort w okolicy brzucha. Mogą pojawić się wzdęcia, gazy lub niestrawność. Lekarz może przepisać leki ograniczające te dolegliwości. Jeśli ból nie ustąpi lub nasili się, należy poinformować o tym lekarza lub pielęgniarkę.

Biegunka

Przyjmowanie opisanego tutaj leku może wywoływać biegunkę. Biegunka oznacza wydalanie większej niż zwykle ilości stolca (kału) lub oddawanie stolców wodnistych albo luźnych. Można odczuwać również skurcze żołądka. Jeśli pacjent ma stomię, może ona być bardziej aktywna niż zwykle.

Jeżeli pacjent oddaje luźne stolce 3 lub więcej razy na dzień i nie jest to dla niego typowe, powinien jak najszybciej skontaktować się ze szpitalem, dzwoniąc pod całodobowy numer telefonu. Należy postępować według otrzymanych zaleceń dotyczących:

- przyjmowania leków przeciwbiegunkowych;
- picia dostatecznej ilości płynów w celu nawodnienia organizmu oraz uzupełnienia soli i minerałów;
- zmian w diecie, które mogą być pomocne.

Lekarz może również poprosić pacjenta o próbkę kału do zbadania w kierunku infekcji.

Zaparcia

Opisane tutaj leczenie może wywoływać zaparcia. Zaparcie oznacza niemożność oddawania stolca tak często, jak zwykle. Czynność ta może być trudna lub bolesna. Oto kilka rad, które mogą pomóc:

- Należy pić co najmniej 2 litry (3½ pinty) płynów dziennie.
- Należy jeść produkty spożywcze zawierające duże ilości błonnika, takie jak owoce, warzywa i chleb pełnoziarnisty.
- Należy regularnie wykonywać niezbyt forsowne ćwiczenia fizyczne, takie jak krótkie spacerunki.

W przypadku zaparcia należy poprosić personel szpitalny dyżurujący na całodobowej infolinii o poradę. Personel może podać środki przeczyszczające, które złagodzą dolegliwości.

Jeśli pacjent nie oddał stolca od ponad dwóch dni i wymiotuje, należy natychmiast zadzwonić pod podany numer całodobowy.

Ból jamy ustnej i gardła

Przyjmowanie opisanego tutaj leku może wywoływać ból jamy ustnej i gardła. U pacjenta może również wystąpić owrzodzenie jamy ustnej. Może to spowodować zwiększoną podatność na infekcje jamy ustnej lub gardła. Zęby lub protezy należy myć miękką szczoteczką rano i wieczorem oraz po posiłkach.

Należy natychmiast skontaktować się ze szpitalem, dzwoniąc pod całodobowy numer telefonu, w następujących sytuacjach:

- ból w jamie ustnej lub gardle ogranicza przyjmowaną ilość jedzenia lub płynów;
- w jamie ustnej, na języku lub ustach pojawiły się pęcherze, owrzodzenia lub białe plamy.

Personel szpitala może doradzić, przekazać płyn do płukania jamy ustnej lub leki, które pomogą zmniejszyć ból lub wyleczyć ewentualną infekcję. Należy stosować się do otrzymanych wskazówek i:

- pić dużą ilość płynów;
- unikać alkoholu i tytoniu,
- unikać pokarmów, które mogą podrażnić jamę ustną i gardło.

Zaburzenia smaku

Niektóre rodzaje jedzenia mogą wydawać się bez smaku lub smakować inaczej. Należy próbować różnych potraw, aby znaleźć takie, które smakują najlepiej. Pacjent może również odczuwać gorzki lub metaliczny posmak w ustach. Lekarz, pielęgniarka lub farmaceuta mogą udzielić porady w tym zakresie. Pomocne może być:

- ssanie kwaśnych cukierków lub landrynek bez cukru,
- spożywanie zimnych artykułów spożywczych,
- jedzenie świeżych owoców o wyrazistym smaku.

Zaburzenia smaku ustępują zazwyczaj po zakończeniu leczenia. Mamy więcej informacji na temat radzenia sobie z zaburzeniami smaku.

Drętwienie lub mrowienie w rękach lub stopach (neuropatia obwodowa)

Opisane tutaj leczenie może mieć wpływ na unerwienie palców dłoni i stóp. Może to prowadzić do drętwienia, mrowienia lub bólu w rękach lub stopach. Jest to tzw. neuropatia obwodowa. Pacjent może mieć trudności z wykonywaniem zadań wymagających precyzji, takich jak zapinanie guzików czy wiązanie sznurówek.

Jeżeli pacjent ma takie objawy, powinien zawsze poinformować o tym lekarza, pielęgniarkę lub farmaceutę. Niekiedy w takiej sytuacji trzeba zmienić lek lub dawkę leku. Objawy te zazwyczaj ustępują powoli po zakończeniu leczenia. W przypadku niektórych osób utrzymują się jednak jako długoterminowe skutki uboczne leczenia.

Bóle mięśni lub stawów

Przez kilka dni po podaniu leków pacjent może odczuwać ból stawów lub mięśni. Jeżeli tak się dzieje, należy zawsze poinformować o tym lekarza, pielęgniarkę lub farmaceutę. Mogą oni przepisać środki przeciwbólowe i udzielić porady. Mogą również powiedzieć, czy środki

przeciwbólowe, które pacjent zazwyczaj stosuje, są odpowiednie.

W przypadku bólu mięśni i stawów radzimy:

- przyłożyć ciepły kompres lub termofor do bolącego miejsca,
- wziąć ciepłą kąpiel,
- planować zajęcia tak, aby mieć czas na regularny odpoczynek.

Uczucie zmęczenia

Uczucie zmęczenia jest powszechnie występującym skutkiem ubocznym tej terapii. Często nasila się ono pod koniec leczenia i utrzymuje przez kilka tygodni po jego zakończeniu. Nie należy się spieszyć i powinno się planować dni tak, aby mieć czas na odpoczynek. Niezbyt forsowne ćwiczenia, na przykład krótki spacer, mogą pomóc złagodzić uczucie zmęczenia.

W razie odczuwania senności nie należy prowadzić pojazdów ani obsługiwać maszyn.

Wpływ na nerki

Opisane tutaj leczenie może wpłynąć na funkcjonowanie nerek. Wpływ ten jest zazwyczaj łagodny i ustępuje po zakończeniu leczenia. Aby sprawdzić, czy nerki funkcjonują prawidłowo, przeprowadza się badania krwi.

Należy skontaktować się ze szpitalem, dzwoniąc pod całodobowy numer telefonu w następujących sytuacjach:

- krew w moczu,
- rzadsze oddawanie moczu lub oddawanie mniejszej ilości moczu niż zwykle.

Picie płynów pomaga chronić nerki. Zazwyczaj zaleca się pić co najmniej 2 litry (trzy i pół pinty) płynów dziennie. Należy jednak postępować zgodnie ze wskazówkami otrzymanymi od swojego lekarza, pielęgniarki lub farmaceuty w sprawie ilości, która jest odpowiednia dla danego pacjenta.

Wpływ na płuca

Opisane tu leczenie może powodować zapalenie płuc. W razie wystąpienia podczas leczenia lub po jego zakończeniu któregokolwiek z poniższych objawów należy natychmiast skontaktować się ze swoim zespołem onkologicznym lub szpitalem:

- duszności,
- kaszel, który nie ustępuje,
- świszczący oddech,
- gorączka wynosząca ponad 37,5°C (99,5°F).

Jeśli wcześniej istniejące problemy z oddychaniem nasiliły się, również należy poinformować o tym lekarza. Może zaistnieć konieczność przeprowadzenia badań w celu sprawdzenia funkcjonowania płuc. W takiej sytuacji lekarz może być zmuszony przepisać sterydy lub inne leki.

Zmiany ciśnienia krwi

Opisane tu leczenie może powodować niskie ciśnienie krwi. Ten stan nazywa się hipotensją.

Rzadziej leczenie to zwiększa ciśnienie krwi. Mówi się wówczas o nadciśnieniu.

Wszelkie problemy z ciśnieniem krwi należy zgłaszać lekarzowi lub pielęgniarce. Podczas leczenia pielęgniarka regularnie kontroluje ciśnienie krwi u pacjenta. Należy poinformować ją o ewentualnym pojawieniu się zawrotów głowy lub uczucia oszołomienia. W razie wystąpienia tej reakcji na lek nie należy prowadzić pojazdów ani obsługiwać maszyn.

Zmiany dotyczące słuchu

Opisane tutaj leczenie może mieć wpływ na słuch i w niektórych przypadkach może powodować jego utratę. Pacjent może doświadczać dzwonienia w uszach. Nazywamy to szumami usznymi. Pacjent może również nie słyszeć niektórych wysokich dźwięków.

Zaburzenia słuchu ustępują zazwyczaj po zakończeniu leczenia. Zdarza się, że zaburzenia te są trwałe. Jeśli pacjent zauważy u siebie jakiegokolwiek zmiany w słyszeniu, powinien zgłosić je lekarzowi. W razie zmian w słyszeniu nie należy prowadzić żadnych pojazdów ani używać maszyn.

Zmiany skórne

Chemioterapia może wpływać na skórę. Może wywołać swędzącą wysypkę. Lekarz lub pielęgniarka poinformuje, jakich zmian można się spodziewać. Jeśli skóra pacjenta jest wysuszona, powinien używać codziennie nieperfumowanego kremu nawilżającego.

Wszelkie zmiany skórne należy zawsze zgłaszać lekarzowi lub pielęgniarce. Udzielią oni porady i mogą przepisać odpowiednie kremy lub leki. Zmiany skórne zazwyczaj ustępują po zakończeniu leczenia.

W razie przebywania na słońcu należy stosować krem przeciwsłoneczny z wysokim filtrem (co najmniej SPF 30), aby chronić skórę.

W rzadkich przypadkach występują zdecydowanie poważniejsze zmiany skórne. Pacjent może doświadczyć takich objawów jak:

- wysypka skórna, z której tworzą się pęcherze;
- łuszcząca się skóra;
- objawy grypopodobne, takie jak wysoka temperatura i ból stawów.

Należy natychmiast skontaktować się z lekarzem lub szpitalem, jeśli wystąpi którykolwiek z tych objawów.

Zmiany dotyczące paznokci

Opisane tutaj leczenie może mieć wpływ na paznokcie. Mogą one rosnać wolniej lub łatwiej się łamać. Mogą pojawić się na nich bruzdy bądź białe lub ciemne, podłużne przebarwienia. Niekiedy paznokcie mogą odchodzić lub odpadać. Wszelkie dolegliwości tego typu znikają wraz z odrostem paznokci.

Można podjąć pewne działania w celu pielęgnacji paznokci:

- Należy regularnie nawilżać paznokcie i skórki.
- Paznokcie powinny być krótkie.
- W trakcie wykonywania prac domowych lub ogrodowych należy chronić dłonie, nosząc rękawiczki.

- W celu uniknięcia infekcji należy utrzymywać dłonie i paznokcie w czystości, unikając jednak mycia rąk w bardzo ciepłej wodzie.
- W trakcie opisanego tutaj leczenia nie należy używać paznokci sztucznych, żelowych ani akrylowych, ponieważ może to zwiększać ryzyko infekcji.
- Nie ma przeciwwskazań do stosowania lakieru do paznokci, należy jednak wybierać lakiery na bazie wody. Przy usuwaniu lakieru należy unikać silnych środków chemicznych, takich jak aceton.
- Jeśli zmiany obejmują paznokcie u stóp, zaleca się noszenie odpowiednio dopasowanych butów w celach ochronnych.
- Należy stosować krem przeciwśłoneczny z wysokim filtrem (co najmniej SPF 30), aby chronić ręce i stopy.

W razie zauważenia u siebie zmian obejmujących paznokcie należy powiadomić o tym pielęgniarkę lub lekarza. Mogą oni udzielić porad lub umówić konsultację u podologa, który doradzi, jak dbać o stopy.

Rzadziej występujące skutki uboczne

Zaburzenia widzenia

Opisane tutaj leczenie może wpływać na oczy i wzrok. W razie wystąpienia podczas leczenia bądź po jego zakończeniu bólu lub jakichkolwiek zmian dotyczących oczu należy natychmiast skontaktować się z lekarzem: W razie zmian dotyczących wzroku nie należy prowadzić żadnych pojazdów ani używać maszyn.

Wpływ na funkcjonowanie serca

Leczenie opisanym tutaj lekiem może mieć wpływ na serce. Pacjent może zostać poddany badaniom w celu sprawdzenia funkcjonowania jego serca. Mogą być one wykonywane przed leczeniem, w jego trakcie i po nim.

Jeśli leczenie powoduje problemy z sercem, lekarz może zmienić stosowany rodzaj terapii.

Należy niezwłocznie zadzwonić pod podany numer całodobowy w razie wystąpienia któregokolwiek z poniższych objawów w trakcie leczenia lub po jego zakończeniu:

- duszności,
- zawroty głowy,
- zmiany rytmu serca,
- opuchnięte stopy i kostki.

Objawy te mogą być także wynikiem innych chorób, ale ważne jest, aby zgłosić się na badanie do lekarza. Należy zawsze zadzwonić pod numer alarmowy 999 w razie wystąpienia następujących objawów:

- ból, uczucie ciężkości lub ucisku w klatce piersiowej,
- trudności z oddychaniem.

Wpływ na wątrobę

Opisane tutaj leczenie może wpływać na funkcjonowanie wątroby. Zjawisko to występuje zazwyczaj w stopniu łagodnym. Aby sprawdzić, czy wątroba funkcjonuje prawidłowo, przeprowadza się badania krwi.

Wpływ na funkcjonowanie mózgu

W rzadkich przypadkach opisane tutaj leczenie powoduje poważne zmiany w funkcjonowaniu mózgu. W późniejszym okresie możliwa jest pełna rekonwalescencja. Stan ten trzeba jednak szybko zdiagnozować i poddać pacjenta leczeniu.

Stan ten może wywoływać:

- ból głowy, który nie ustępuje;
- senność lub dezorientacja;
- zaburzenia widzenia;

- napady drgawek.

W przypadku wystąpienia takich objawów należy:

- natychmiast skontaktować się ze szpitalem, dzwoniąc pod całodobowy numer telefonu
- albo natychmiast udać się do szpitala.

Pacjent nie powinien sam prowadzić pojazdu w drodze do szpitala.

Drugi nowotwór

Opisane tutaj leczenie może zwiększyć ryzyko rozwoju drugiego nowotworu, nawet wiele lat później. Jednak taka sytuacja występuje bardzo rzadko.

Można porozmawiać na ten temat z lekarzem lub pielęgniarką. Osoby te wyjaśnią, w jaki sposób korzyści wynikające z leczenia przeważają nad tym ryzykiem.

Inne informacje

Ryzyko wystąpienia zakrzepu

Nowotwór i niektóre leki przeciwnowotworowe mogą zwiększać ryzyko wystąpienia zakrzepu. Należy niezwłocznie zadzwonić pod podany numer całodobowy w razie wystąpienia któregokolwiek z poniższych objawów w trakcie leczenia lub po jego zakończeniu:

- pulsujący ból lub opuchlizna nogi albo ramienia;
- miejscowe zaczerwienienie skóry – u osób o czarnej lub brązowej skórze może to być trudniejsze do stwierdzenia, ale skóra może stać się ciemniejsza;
- nagły atak duszności lub kaszlu.

Należy zadzwonić pod numer alarmowy 999 w razie doświadczenia którekolwiek z poniższych objawów:

- ból w klatce piersiowej,
- trudności z oddychaniem.

Zakrzepy są groźne, jednak lekarz może przepisać tzw. antykoagulanty. Leki te rozrzedzają krew. Lekarz, pielęgniarka lub farmaceuta mogą przekazać pacjentowi więcej informacji na temat zapobiegania zakrzepom i ich leczenia.

Inne leki

Niektóre leki mogą wpływać na działanie opisanej tutaj terapii lub być dla pacjenta szkodliwe w trakcie jej stosowania. Należy zawsze powiedzieć lekarzowi, pielęgniarce lub farmaceucie o wszystkich substancjach, które pacjent przyjmuje lub planuje przyjmować, w tym:

- lekach przepisanych przez lekarza;
- lekach zakupionych w sklepie, aptece lub online;
- witaminach lub suplementach;
- lekach ziołowych, terapiach uzupełniających lub homeopatycznych;
- narkotykach rekreacyjnych, takich jak marihuana.

Alkohol

Niektóre preparaty w ramach opisanego tutaj leczenia zawierają alkohol. Jeśli stanowi to problem dla pacjenta, powinien powiedzieć o tym lekarzowi, pielęgniarce lub farmaceucie. Poziom alkoholu we krwi pacjenta po podaniu leku może przekraczać limit dopuszczalny do prowadzenia pojazdów. Pacjent nie powinien prowadzić pojazdów ani obsługiwać maszyn przez kilka godzin po podaniu leku, nawet jeśli czuje się dobrze.

Szczepienia

Lekarze zazwyczaj zalecają, aby osoby cierpiące na nowotwór zaszczepiły się przeciwko grypie i koronawirusowi (Covid-19). Szczepienia pomagają ograniczyć ryzyko poważnej choroby w wyniku zakażenia się tymi wirusami. Szczepionki te są odpowiednie dla większości osób, w tym dla osób z osłabionym układem odpornościowym.

Jeśli układ odpornościowy jest słaby, należy unikać szczepionek żywych. Szczepionki żywe

mogą wywołać złe samopoczucie, ponieważ zawierają bardzo słabą wersję choroby, przeciwko której są podawane. Szczepionki żywe obejmują szczepionkę przeciw półpaścowi (Zostavax®) i szczepionkę przeciwko żółtej febrze.

Ważne jest, aby poprosić lekarza, pielęgniarkę lub farmaceutę o poradę w kwestii szczepionek. Mogą oni wyjaśnić, czy szczepionki są dla pacjenta odpowiednie i kiedy najlepiej je przyjąć.

Antykoncepcja

W trakcie leczenia należy powstrzymać się od stosunków seksualnych, których celem jest poczęcie dziecka. Leki chemioterapeutyczne mogą uszkodzić rozwijający się płód. Ważne jest, aby podczas leczenia i przez 6 miesięcy po jego zakończeniu stosować antykoncepcję. Lekarz, pielęgniarka lub farmaceuta może udzielić więcej informacji na ten temat.

Karmienie piersią

Zaleca się nie karmić piersią podczas opisanego tutaj leczenia oraz przez pewien czas po jego zakończeniu. Jest to spowodowane faktem, iż leki mogą przedostać się do organizmu dziecka z mlekiem matki.

Lekarz, pielęgniarka lub farmaceuta mogą udzielić więcej informacji na ten temat.

Płodność

Niektóre leki przeciwnowotworowe mogą wpływać na możliwość zajścia w ciążę lub zapłodnienia. W razie zaniepokojenia tym faktem należy porozmawiać o tym z lekarzem przed rozpoczęciem leczenia.

Zmiany cyklu miesięczkowego

Pacjentki, u których występuje miesiączka, mogą zauważyć, że stała się ona nieregularna lub zanikła podczas leczenia. To zjawisko może mieć charakter przejściowy, ale w przypadku niektórych osób może okazać się nieodwracalne. Menopauza może pojawić się wcześniej, niż gdyby pacjentka nie została poddana leczeniu. Lekarz lub pielęgniarka może udzielić więcej informacji na ten temat.

Współżycie seksualne

Niewielkie ilości leku przeciwnowotworowego mogą przeniknąć do nasienia lub wydzieliny z pochwy. Jeżeli pacjent współżyje podczas leczenia, zespół onkologiczny zazwyczaj zaleca stosowanie prezerwatywy lub koferdamu w celu ochrony partnera(-ki).

Leczenie z przyczyn nienowotworowych i leczenie stomatologiczne

W razie potrzeby uzyskania pomocy lekarskiej z powodów niezwiązanych z nowotworem należy zawsze poinformować personel medyczny, że jest się objętym leczeniem przeciwnowotworowym. Należy podać dane kontaktowe onkologa prowadzącego lub zespołu onkologicznego, aby personel medyczny mógł się z nim skonsultować.

Jeżeli pacjent ma wizytę u stomatologa, powinien zawsze poinformować go o leczeniu przeciwnowotworowym. Przed wizytą u stomatologa należy zasięgnąć porady prowadzącego zespołu onkologicznego.

Nasze materiały

Bibliografia

Na stronie [elektronicznego Kompendium leków](#) (electronic Medicines Compendium, [eMC](#)) można pobrać ulotkę informacyjną dla pacjentów (Patient Information Leaflet, PIL), aby uzyskać bardziej szczegółowe informacje. Ulotka ta wymienia wszystkie znane skutki uboczne.

Redakcja

Nasza broszura informacyjna została napisana, przejrzana oraz zredagowana przez zespół Cancer Information Development organizacji Macmillan Cancer Support. Jej treść skonsultowano również ze specjalistami w dziedzinie medycyny oraz osobami chorymi na nowotwory.

Naszym informacjom na temat nowotworów przyznano znak jakości [PIF TICK](#). Został on stworzony przez Patient Information Forum i gwarantuje, że spełniliśmy 10 kryteriów tej organizacji w zakresie wiarygodności prezentowanych informacji na temat zdrowia.

Używany przez nas język

Chcemy, aby wszyscy chorzy na nowotwór czuli, że nasze informacje pisane są z myślą o nich. Staramy się, by były one jak najbardziej jasne i przejrzyste. Aby to osiągnąć:

- używamy prostego języka,
- wyjaśniamy terminy medyczne,
- używamy krótkich zdań,
- używamy ilustracji w celu wyjaśnienia tekstu,
- przedstawiamy informacje w jasny sposób,
- upewniamy się, że wszystkie kwestie są zrozumiałe.

Używamy języka inkluzywnego dla wszystkich płci i piszemy w nieformalnym stylu, aby nikt nie czuł się wykluczony. Kiedy jest to wskazane ze względów klinicznych, używamy słów „mężczyzna” i „kobieta” lub „męski” i „żeński”. Robimy to na przykład, wymieniając pewne części ciała lub podając dane statystyczne dotyczące występowania chorób.

Data redakcji

Ostatnia redakcja tekstu: 1 października 2023 r. |

Następna planowana redakcja tekstu: 1 października 2025 r.

Patient Information Forum

Nasze informacje dotyczące nowotworów otrzymały znak jakości PIF TICK.

Oznacza to, że są łatwe w użyciu, aktualne i oparte na najnowszych dowodach naukowych. Dowiedz się więcej o tym, jak opracowujemy nasze materiały.

Organizacja Macmillan Cancer Support zapłaciła za przetłumaczenie tych informacji na język polski przez firmę tłumaczeniową.

Właściwa opieka i wsparcie dla pacjenta

Jeśli ktoś ma nowotwór i nie mówi po angielsku, może się obawiać, że to wpłynie na jego leczenie i opiekę. Zespół opieki zdrowotnej powinien jednak zaoferować każdemu poziom opieki i wsparcia oraz informacje, które spełniają jego potrzeby.

Wiemy, że czasami pacjenci mogą doświadczać dodatkowych trudności, próbując uzyskać właściwe wsparcie. Na przykład jeśli ktoś pracuje zawodowo lub ma rodzinę, może być mu trudno znaleźć czas, aby zgłaszać się na wizyty w szpitalu. Może także martwić się o pieniądze i koszty dojazdu. Wszystko to może wywoływać stres i można nie wiedzieć, jak sobie z tym poradzić.

Pomoc jest jednak dostępna. Nasza telefoniczna linia wsparcia może zaoferować w języku dzwoniącego poradę dotyczącą takiej sytuacji. Można porozmawiać z pielęgniarkami, doradcami finansowymi, doradcami zajmującymi się świadczeniami społecznymi czy pracą zawodową. Osobom z nowotworami oferujemy także dotacje od fundacji Macmillan. Są to jednorazowe kwoty pieniędzy, które można przeznaczyć na takie wydatki, jak parking szpitalny, przejazdy, opiekę nad dziećmi czy rachunki za ogrzewanie.

Możliwość rozmowy z organizacją Macmillan w swoim języku ojczystym

Można zadzwonić do organizacji Macmillan pod bezpłatny numer 0808 808 00 00 i porozmawiać z nami w swoim języku ojczystym za pośrednictwem tłumacza. Można porozmawiać z nami o swoich obawach i kwestiach medycznych. Po uzyskaniu połączenia telefonicznego wystarczy powiedzieć po angielsku nazwę swojego języka. Nasza infolinia jest czynna 7 dni w tygodniu w godzinach od 8:00 do 20:00.

© Macmillan Cancer Support 2024 – organizacja charytatywna zarejestrowana w Anglii i Walii (261017), Szkocji (SC039907) oraz na Wyspie Man (604), działająca także w Irlandii Północnej. Spółka z odpowiedzialnością ograniczoną do wysokości gwarancji, zarejestrowana w Anglii i Walii pod numerem 2400969. Numer rejestracyjny spółki na Wyspie Man: 4694F. Adres siedziby: 89 Albert Embankment, London SE1 7UQ. Numer VAT: 668265007

Dokładamy wszelkich starań, aby przekazywane przez nas informacje były dokładne i aktualne, jednak nie mogą one zastąpić specjalistycznej porady lekarskiej udzielonej konkretnemu pacjentowi. W zakresie dopuszczonym przez prawo organizacja Macmillan nie ponosi odpowiedzialności w związku z wykorzystaniem informacji zawartych w niniejszej publikacji, informacji od osób trzecich ani informacji umieszczonych w podanych witrynach internetowych lub do których podano linki.